

Nr 13.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, jämte i ämnet väckta motioner.

(5:e avd.)

I propositionen nr 1 (bilaga 2) ha under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, till behandling upptagits här nedan angivna spörsmål (se statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1952).

Proposition och motioner.

Tjänsteförteckningsrevisionen och vissa därmed sammanhängande frågor. I såväl 1950 som 1951 års statsverkspropositioner (För flera huvudtitlar gemensamma frågor) framhölls, att den omständigheten att arbetet med en allmän tjänsteförteckningsrevision påginge föranlett återhållsamhet med förslag om höjd löneställning för särskilda tjänstemän eller grupper av tjänstemän. I enlighet härmed framlades förslag om ändrad löneställning till 1950 års riksdag och till vårriksdagen 1951 i huvudsak endast i de fall, då principbeslut därom redan fattats eller dylika förslag vid tidigare förhandlingar om stabilisering av lönenivån utfästs från statsmakternas sida.

Under loppet av år 1951 började det emellertid bli möjligt att närmare överblicka läget å förevarande område, och förslag om ändrad löneställning för viss vård- och ekonomipersonal, delvis grundade på överenskommelser som träffats av 1949 års tjänsteförteckningskommitté, ansågos kunna föreläggas höstriksdagen, vilken biföll förslagen (r. skr. 1951: 378). Chefen för civildepartementet framhåller nu, att även om arbetet inom tjänsteförteckningskommittén ännu icke slutförts, det dock varit möjligt att under budgetarbetet till prövning upptaga åtskilliga tjänster, till vilkas lönegradsplacering ställning tidigare icke ansetts kunna tagas.

Till innevarande års riksdag ha avlåtits dels proposition angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m., dels ock proposition angående löne- och pensionsreglering för professorer och vissa andra akademiska lärare m. fl. I förstnämnda proposition, som grundats på förslag, avgivna av 1947 års biträdesutredning, har framhållits, att ytterligare förslag från utredningen kunna förväntas bli framlagda senare under innevarande år och att åtgärder synas böra vidtagas för att möjliggöra ett snabbt genomförande av dessa förslag.

Förhandlingar med statstjänstemännens huvudorganisationer rörande

det fortsatta arbetet med tjänsteförteckningsrevisionen pågå för närvarande inför 1949 års tjänsteförteckningskommitté och kunna beräknas leda till att förslag inom en nära framtid framläggas av kommittén. Det är enligt departementschefen angeläget, att dessa förslag liksom även biträdesutredningens ytterligare förslag samt de övriga frågor, som kunna upptagas i samband därmed, snarast prövas av statsmakterna. Utan att frågorna behandlats i statsverkspropositionen eller vederbörande anslag utbrutits därur kunna ändringar i lönegradsplaceringen för särskilda tjänster eller grupper av tjänster genomföras från och med den 1 juli 1952, därest riksdagen beslutar, att de personalförteckningar, som riksdagen fastställer innan beslutet meddelats i anledning av nyssnämnda förslag, skola gälla endast i den mån icke riksdagen i samband med behandlingen av angivna förslag annorlunda beslutar. Denna anordning förutsätter emellertid även, att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att i enlighet med de beslut, som riksdagen kan komma att fatta, vidtaga erforderliga ändringar i personalförteckningarna samt att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att av förevarande anledning medgiva överskridande av vissa begränsade anslagsposter. Till sistnämnda frågor avser departementschefen att återkomma i samband med framläggandet av förslag till ifrågavarande lönerevision. Motsvarande anordning vidtogs år 1951 för att möjliggöra genomförandet från och med den 1 juli 1951 av chefslönerregleringen.

Placering i lönegrad av vissa chefstjänster. 1951 års riksdags beslut angående lönerevision för vissa chefstjänstemän m. m. (prop. nr 114; statsutsk. utl. nr 128; r. skr. nr 219) innebar i huvudsak, att innehavare av tjänster med lön enligt lägst Ca, Ce eller Cg 33 eller Ma 12 å löneplan nr 1 samt 13 lönegraden å löneplan nr 2 erhöillo viss grundlöneförbättring, varjämte det maximibelopp, varå tilläggsförmåner beräknas, höjdes från 1 200 till 1 600 kronor för månad räknat. Vissa chefstjänster undantogos av olika skäl helt eller delvis från grundlöneförbättringen. Dessa tjänster finnas upptagna i en förteckning å s. 71—73 i propositionen 1951: 114. Enligt uttalande i propositionen skulle dessa tjänsters lönegradsplacering göras till föremål för förnyad översyn. Denna översyn skulle så bedrivas, att resultatet kunde föreläggas 1952 års riksdag. Av vad som anförts i samma proposition framgår, att även löneställningen för vissa andra tjänster än de i förteckningen upptagna skulle prövas vid sagda översyn. Detta gällde överste-(kommandörs-)beställningarna i Ma 12, den för pensionerad officer avsedda befattningen såsom domänofficer i fortifikationsförvaltningen med arvode efter löneklassen 40 samt den tjänst såsom överingenjör vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vilken vid lönerevisionen bibehölls i tidigare placering i Cp 15.

I fråga om chefstjänster, vilka ha direkt motsvarighet i lägre lönegrader än dem som berördes av 1951 års lönerevision, ankommer nyssnämnda prövning på 1949 års tjänsteförteckningskommitté. I övrigt har prövningen av löneställningen för ifrågavarande chefstjänster uppdragits åt särskilda sakkunniga, vilka hittills avgivit promemorior. De sakkunniga ha redogjort

för gränsdragningen mellan deras och 1949 års tjänsteförteckningskommittés arbete. Av vad därvid anförts framgår, att prövningen av vissa i propositionen 1951:114 (s. 71—73) angivna tjänster ansetts böra ankomma på tjänsteförteckningskommittén.

Av de sakkunnigas arbetsuppgifter återstår prövningen av vissa chefs-tjänster i huvudsak vid de centrala myndigheter inom försvaret, vilka beröras av 1946 års militära förvaltningsutrednings förslag. Avsikten är, att denna del av de sakkunnigas arbete skall kunna slutföras i början av år 1952.

I statsverkspropositionen lämnas en redogörelse för de sakkunnigas förslag samt för chefens för civildepartementet ställningstagande till förslagen. Utskottet får härutinnan hänvisa till propositionen (s. 4—27). Vad särskilt angår häradshövdingetjänsterna — i fråga om vilka föreligger nedan angivna motionsyrkande — anför föredragande departementschefen, att han i likhet med de sakkunniga anser att en uppflyttning av dessa tjänster skulle påverka det allmänna löneläget för cheftjänstemän. För att ytterligare belysa detta spörsmål erinrar departementschefen, att i den för häradshövdingarna gällande lönegraden 14 på löneplanen 2 äro placerade ett stort antal cheftjänster, såväl civila som militära, med maktpåliggande arbetsuppgifter och betydande ansvar ävensom att han i annat sammanhang föreslagit, att professorerna vid universitet och högskolor skola hänföras till denna lönegrad.

I följande sammanställning redovisas de förslag till ändrad lönegrads-placering för civila och militära tjänster som av departementschefen förordats. I sammanställningen redovisas även de sakkunnigas förslag beträffande dessa tjänster.

Myndighet m. m. Befattning	Antal	Lönegradsplacering		
		För närvarande	De sakkunnigas förslag	Departementschefens förslag
<i>Häradsrätterna.</i>				
Tingsdomare	22	Ca 33	Ca 33	Ca 37
<i>Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.</i>				
Överingenjör	1	Cp 15	Cp 16	Cp 16
<i>Statens sakrevision.</i>				
Kanslichef	1	Cp 14	Cp 15	Cp 15
<i>Lantbruksstyrelsen.</i>				
Överdirektör och souschef	1	Cp 16	Cp 15 ¹	Cp 15 ¹
<i>Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap.</i>				
Kanslichef	1	Cp 13	Cp 14	Cp 14
<i>Statens polisskola.</i>				
Rektor	1	Ca 33 ²	Ca 37	Ca 37

¹ Härjämte skall enligt de sakkunnigas förslag arvode å 2 004 kronor för år utgå till överdirektör, som förordnas att vara generaldirektörens ställföreträdare. Departementschefen förordar, att arvodet bestämmes till 2 400 kronor för år (jfr s. 26).

² Härjämte utgår avlöningsförstärkning med 1 008 kronor för år.

Myndighet m. m. Befattning	Antal	Lönegradsplacering		
		För närvarande	De sakkunnigas förslag	Departementschefens förslag
<i>Telegrafverket.</i>				
Trafikdirektör	1	Cp 10	Cp 13	Cp 13
Avdelningsdirektör	2	Cp 10	Cp 13	Cp 13
<i>Statens vattenfallsverk.</i>				
Avdelningsdirektör	1	Cp 10	Cp 13	Cp 13
Förste byrådirektör	1	Ca 33	Cp 13	Cp 13
<i>Försvarsstaben.</i>				
Chef för sektion I	1	Ma 12	Mo 14	Mo 14
Chef för sektion II	1	Ma 12	Mo 14	Mo 14
Chef för sektion III	1	Ma 12, Ma 11 eller Ma 10	Ma 11	Ma 11
Forskningsofficer	1	Ma 12, Ma 11 eller Ma 10	Ma 12	Ma 12
<i>Arméstaben.</i>				
Chef för sektion I	1	Ma 12	Mo 14	Mo 14
<i>Kavalleriet.</i>				
Regements-(sekund-)chef	2	Ma 12	Ma 12	Mo 13
<i>Artilleriet, luftvärnet, ingenjörtrupperna.</i>				
Kärchef	8	Ma 12	Ma 12	Mo 13
<i>Marinstaben.</i>				
Souschef	1	Ma 12	Mo 14	Mo 14
<i>Flottan.</i>				
Inspektörer för sjöartilleriet, torpedvapnet, ubåtsvapnet och minväsendet	4	Ma 12	Mo 14	Mo 14
Chef för Göteborgs örlogsvarv	1	Ma 12	Ma 12	Mo 13
Flaggkapten	1	Ma 12	Mo 14	Mo 14
Sjögående förbandschef	1	Ma 12	Ma 12	Mo 13
<i>Kustartilleriet.</i>				
Chef för Gotlands kustartilleriförsvär, tillika chef för Gotlands kustartillerikår	1	Ma 12	Ma 12	Mo 13
<i>Flygstaben.</i>				
Souschef	1	Mo 14 eller Ma 12	Mo 14	Mo 14
<i>Krigshögskolan, sjökrigshögskolan.</i>				
Chef	2	Ma 12	Mo 14	Mo 14
<i>Flygkrigshögskolan.</i>				
Chef	1	Mo 14 eller Ma 12	Mo 14	Mo 14
<i>Infanteriskjutskolan.</i>				
Chef	1	Ma 12 eller Ma 11	Mo 14	Mo 13
<i>Krigsskolan, arméns underofficersskola, flygvapnets centrala skolor, artilleriskjutskolan, luftvärnsskjutskolan.</i>				
Chef	5	Ma 12 eller Ma 11	Ma 12	Ma 12

Beträffande övriga tjänster, som kommit under bedömning i detta sammanhang, föreslår departementschefen icke någon ändrad löneställning.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Cassel* (I: 248) och den andra inom andra kammaren av fru *Gärde Widemar* och herr *Häckner* (II: 328), har hemställts, att häradshövdingarna, som nu äro placerade i lönegrad Co 14, måtte uppflyttas till Co 15. Till stöd för nämnda yrkande anföres i motionen I: 248 följande.

Vid den av 1951 års riksdag beslutade lönerevisionen för de statliga chefs-tjänstemännen undantogs helt eller delvis vissa tjänster, vilka enligt uttalande i propositionen (1951: 114) skulle göras till föremål för förnyad översyn. På grundval av den nu verkställda nya utredningen föreslår chefen för civildepartementet en definitiv placering i lönegrad av de cheftjänster, vilkas löneställning prövats av kommittén. Sålunda förordas bland annat, att häradshövdingarna måtte bibehållas i oförändrad löneställning, nämligen lönegrad Co 14 å statens löneplan 2. Hade de regler, som gällde för 1951 års chefslönerevision, tillämpats jämväl å häradshövdingarna, hade dessa nu varit upptagna i lönegrad Co 15.

När häradshövdingarna genom beslut av 1942 års riksdag inplacerades å den statliga löneplanen, framhöll dåvarande chefen för justitiedepartementet bland annat, att det ur rättsvårdens synpunkt vore angeläget, att häradshövdingarna bereddes en god löneställning. I annat fall kunde befaras, att de mera dugande juristerna sökte sig ifrån domarbanan. I fråga om rekryteringen av häradshövdingeämbetena ansåg departementschefen vidare, att denna företrädesvis borde ske bland revisionssekreterare och hovrättsråd. Avvägningen av lönerna gjordes sålunda på det sättet, att de skulle vara skäliga i förhållande till övriga statliga domares löner. Häradshövdingetjänsterna ha härefter icke blivit föremål för någon lönerevision. De skäl, som motiverat en förbättring av övriga statliga cheftjänstemäns löneställning, äro även enligt min mening för handen beträffande häradshövdingarna. Härjämte bör erinras om att den nya rättegångsordningen med sin koncentrerade handläggning har medfört en betydande ökning av häradshövdingarnas arbetsbörda och även ställt större krav på dessa domare. Vidare ha parternas kostnader för process i överrätterna ökats väsentligt efter processreformen, vilket fått till följd, att mängden av ekonomiska skäl måste avstå från att få sin sak prövad i högre instans. Härigenom har rättskipningens tyngdpunkt i mera framträdande grad än tidigare kommit att ligga i underrätterna. Det är sålunda numera av största vikt, att garantier skapas för att en part redan i första instans får sin sak tillfredsställande prövad. En sådan garanti är bland annat, att underrättsdomarna erhålla löner, som framstå som lockande i konkurrens med de löner, som bjudas motsvarande befattningshavare i överrätterna.

I detta sammanhang bör även uppmärksammas, att domarkanslierna oftast äro belägna i mindre städer och samhällen, vilket förhållande av olika skäl verkar hämmande på rekryteringen. Ett bibehållande av häradshövdingarna i lönegrad Co 14 innebär i realiteten en deklassering av dessa ämbeten i förhållande till såväl andra domartjänster som chefsbefattningarna inom administrationen. Åtgärden kan endast vara ägnad att försvaga rekryteringen till domarbanan och därmed även försvaga rättsskipningen i första instans. Jag anser dessutom, att starka billighetsskäl tala för att häradshövdingarna, vilkas arbetsuppgifter sålunda under senare år blivit mera makt-påliggande och även i avsevärd utsträckning ökats, erhålla samma löneställ-

ning som andra befattningshavare, vilka tidigare varit lönegradsplacerade i paritet med häradshövdingarna.

Överskridande av vissa anslagsposter m. m. I 1941 års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor förordat, medgiva överskridande under budgetåret 1941/42 av genom riksdagens beslut maximerade anslagsposter till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, eller till avlöningar till icke-ordinarie personal. Enligt skrivelse 1941: 17 lämnade riksdagen det sålunda föreslagna bemyndigandet, vilket sedermera årligen förlängts.

De ifrågavarande bemyndigandenas art framgår av Kungl. Maj:ts cirkulär den 30 maj 1941, nr 536, angående överskridande av vissa poster i avlöningsstaterna, vilket cirkulär gäller även under innevarande budgetår. Frånsett förhållanden, som hänföra sig till då rådande krissituation, innebära dessa bemyndiganden, vilka i fortsättningen benämnas 1941 års bemyndiganden, i huvudsak följande.

1) Kungl. Maj:t äger att i särskilda fall medgiva överskridande av maximerad anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, eller till avlöningar till icke-ordinarie personal, när denna blivit i en icke förutsedd omfattning belastad med utgifter för avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare som vikarierat å ordinarie tjänst, vars innehavare åtnjutit ledighet för offentligt uppdrag eller av annan anledning mot avstående av hela lönen.

2) Motsvarande befogenhet tillkommer Kungl. Maj:t, såvitt angår smärre verk, ifråga om kostnader, som sammanhånga med att icke-ordinarie ersättare behöver anlitas vid längre tids ledighet för sjukdom eller av annan därmed jämförlig anledning.

3) I fråga om maximerade arvodesposter och icke-ordinarieposter, beträffande vilka stor osäkerhet gjort sig gällande vid beräkningen av kostnaderna för vikariat m. m., äger Kungl. Maj:t medgiva överskridande, då en underskattning av medelsbehovet visat sig föreligga.

I 1947 års statsverksproposition begärdes vidare bemyndigande för Kungl. Maj:t att i enlighet med vad departementschefen förordat under budgetåret 1947/48 medgiva det överskridande av maximerade anslag och anslagsposter, som bland annat påkallades med hänsyn till regleringen av befodringsgången för biträdes- och amanuenspersonal. Enligt skrivelse 1947: 56 lämnade riksdagen det sålunda begärda bemyndigandet. Motsvarande bemyndigande har sedermera lämnats för budgetåren 1948/52.

I 1949 års statsverksproposition (För flera huvudtitlar gemensamma frågor) framhöll chefen för finansdepartementet, att såväl 1941 års bemyndiganden som bemyndigandet i fråga om reglerad befodringsgång måste anses utgöra erforderliga komplement till gällande regler för anslagsdispo-

sitionen, bl. a. med hänsyn till att de vid statberäkningarna icke alltid förutsebara kostnaderna för icke-ordinarie personal, vilken ersatte ordinarie personal, enligt dessa regler normalt skulle avföras från maximerad post.

Chefen för civildepartementet anför att vad sålunda anförts i fråga om de för budgetåret 1949/50 givna bemyndigandena äger sin giltighet beträffande behovet av motsvarande bemyndiganden för budgetåret 1952/53 med undantag av det under 3) angivna bemyndigandet. Med hänsyn till den sparsamhet, som iakttages vid anslagsberäkningen, har det under 2) upptagna bemyndigandet ansetts icke vidare böra begränsas till smärre verk. Bemyndigandet under 1) har i praxis ansetts omfatta jämväl det fall att ordinarie tjänst är obesatt men uppehålles av icke-ordinarie vikarie.

I propositionen den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m., har Kungl. Maj:t hemställt om bemyndigande att medgiva de överskridanden av maximerade anslagsposter, som kunna bli erforderliga i anledning av de i propositionen framlagda förslagen.

För flera huvudtitlar gemensamma anslagsberäkningar. Efter förhandlingar med statstjänstemännens huvudorganisationer meddelades vid 1951 års riksdag med avseende å *rörligt tillägg* beslut att för höjning av grundlönerna under år 1951 skulle gälla procenttalet 32, dock att å grundlön eller del därav, som ej överstege 500 kronor för månad, procenttalet skulle utgöra 33. Vilka grunder som borde gälla efter 1951 års utgång förutsattes skola bli föremål för nya förhandlingar med personalorganisationerna. I avbidan på beslut i ämnet borde provisoriskt tillämpas samma procenttal som under år 1951. Vid 1951 års riksdag beslöts vidare en höjning av det belopp för månad, varå rörlig förhöjning må beräknas, från 1 200 till 1 600 kronor.

Samma procenttal, som gälla för höjning av grundlön enligt statens löneplansförordning, äro tillämpliga beträffande höjning av pensionernas grundbelopp.

Då förhandlingar med statstjänstemännens huvudorganisationer förutsatts skola äga rum beträffande förevarande spørsmål, har det icke varit möjligt att angiva de grunder, som i detta hänseende böra gälla under år 1952. Denna fråga avses skola anmälas senare under riksdagen. Med hänsyn härtill ha till grund för beräkningen av anslagsmedlen för rörliga löne- och pensionsförmåner i riksstatsförslaget för nästa budgetår lagts de procenttal, som varit gällande under år 1951. Det har emellertid förutsatts att man måste räkna med ett ökat medelsbehov för de rörliga tilläggsförmånerna.

Å löner enligt civila avlöningsreglementet och de övriga löneförfattningar, i vilka löneavvägningen skett efter samma grunder som i nämnda reglemente, utgår enligt gällande bestämmelser rörligt tillägg å 15 procent. Sedan från och med den 1 juli 1950 genomförts lönerreglering för statliga och kommunala övningslärare, har den personal, å vilken berörda löneförfattningar tillämpas, i stort sett begränsats till befattningshavare, som överförts till indragningsstat eller enligt sin egen önskan kvarstå vid tillämpningen av nämnda löneförfattningar.

I gällande bestämmelser angående *dyrtidstillägg* ifrågasättes icke någon ändring. Den av 1951 års riksdag för budgetåret 1951/52 beslutade maximeringen av tillägget till visst indextal avses alltså skola gälla även för nästa budgetår.

Under innevarande budgetår bestridas förekommande dyrtidstilläggsutgifter från vederbörliga avlönings- eller statsbidragsanslag med allenast de undantag, som föranledas av att under åttonde huvudtiteln upptagits särskilda anslag till dyrtidstillägg för befattningshavare i statens tjänst och för lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter m. fl. Flertalet av de befattningshavare, som beröras av sistnämnda anslag, ha numera erhållit reglerad lön eller avses skola införas å det i allmänhet gällande lönesystemet från och med nästa budgetår. I avvaktan på närmare erfarenhet rörande antalet befattningshavare, som icke övergått å reglerad stat, anses emellertid åtminstone för nästa budgetår under åttonde huvudtiteln böra upptagas särskilda anslag för ändamålet.

Under innevarande budgetår utgår *kristillägg* å löner, utom till präster, endast till vissa relativt små personalgrupper, däribland professorer m. fl. vid universiteten och de medicinska högskolorna. Löneregleringen för präster har trätt i kraft den 1 januari 1952. Därest den i det föregående omnämnda löneregleringen för professorer m. fl. genomföres under nästa budgetår, kommer den personal, som uppbär kristillägg, att ytterligare begränsas.

Kristillägget har under år 1951 utgått efter 53,8 procent å högst 500 kronor av kristilläggsunderlaget samt efter 52,4 procent å återstoden därav. Det har förutsatts, att i avvaktan på beslut i ämnet provisoriskt borde under år 1952 tillämpas samma procenttal som under år 1951.

De slutgiltiga kristilläggsgrunderna för tiden efter utgången av år 1951 förutsätts bli beroende av de beräkningsgrunder för rörligt tillägg, som komma att fastställas. Frågan avses därför skola återupptagas i samband med regleringen av det rörliga tillägget.

Från och med budgetåret 1947/48 ha de särskilda huvudtitelsanslagen till kristillägg borttagits, dock med undantag för anslaget under åttonde huvudtiteln. Åtminstone för nästa budgetår anses denna anordning böra bibehållas.

För budgetåret 1951/52 utgår *provisoriskt lönetillägg* till vissa befattningshavare, som icke omfattats av de under senare år genomförda löneregleringarna, huvudsakligen befattningshavare med s. k. oregerad avlöning jämte dyrtidstillägg och kristillägg. Det provisoriska lönetillägget utgår efter olika grunder för olika kategorier av befattningshavare.

Kostnaderna för provisoriskt lönetillägg bestridas, i vad de belasta statsverket, av de anslag eller andra medel, från vilka vederbörandes löner utbetalas. Särskilt anslag för ändamålet finnes för närvarande uppfört endast under åttonde huvudtiteln. Därest löneregleringen för professorer m. fl. genomföres från och med nästa budgetår, anses sistnämnda anslag ej längre erforderligt.

Beträffande *ersättning till statens allmänna fastighetsfond* angivas i statsrådsprotokollet de anslag, tillhopa 38 046 000 kronor, som under de olika huvudtitlarna erfordras för ersättning till de olika delfonderna för upplåtna lokaler m. m.

I fråga om *ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* redovisas de å fonden bokförda kronoegendomar, som under budgetåret 1952/53 komma att disponeras för viss för domänstyrelsen främmande verksamhet, och angives storleken av de anslag under andra, femte, åttonde, nionde och elfte huvudtitlarna, som funnits böra anvisas till ersättning åt fonden.

Utskottet.

Vad först angår *tjänsteförteckningsrevisionen och vissa därmed sammanhängande frågor* har i förevarande bilaga till statsverkspropositionen erinrats om de förslag om ändrad löneställning för viss vård- och ekonomipersonal som bifallits vid 1951 års höstriksdag. I fråga om för närvarande aktuella lönegradsspörsmål har framhållits att det under budgetarbetet varit möjligt att till prövning upptaga åtskilliga tjänster, till vilkas lönegradsplacering ställning tidigare icke ansetts kunna tagas. Vidare har erinrats att propositioner förelagts innevarande års riksdag dels angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m., dels ock angående löne- och pensionsreglering för professorer och vissa andra akademiska lärare. Slutligen har omnämnts att förhandlingar pågå mellan 1949 års tjänsteförteckningskommitté och statstjänstemännens huvudorganisationer, vilka förhandlingar beräknats leda till förslag från kommitténs sida inom en nära framtid. Departementschefen har ansett angeläget att dessa förslag liksom även vissa övriga lönefrågor snarast prövas av statsmakterna. För möjliggörande härav förordas en anordning i syfte att ändringar i lönegradsplaceringen för särskilda tjänster eller grupper av tjänster skola kunna genomföras fr. o. m. den 1 juli 1952 utan att frågorna behandlats i statsverkspropositionen eller vederbörande anslag utbrutits därur; en motsvarande anordning vidtogs förra året vid genomförandet av den s. k. chefslöne regleringen.

Utskottet har med beaktande av det avsevärda antal lönegradsfrågor som beräknas komma under behandling vid innevarande års riksdag funnit sig böra tillstyrka vad departementschefen i nu ifrågavarande avseende förordat.

Under avsnittet *placering i lönegrad av vissa cheftjänster* behandlas i propositionen vissa tjänster som av olika skäl helt eller delvis undantagits från fjolårets chefslöne reglering men nu underkastats särskild översyn. Ifrågavarande tjänster ha i propositionen indelats i tre grupper, nämligen vissa domstolstjänster, vissa civila cheftjänster samt överste-(kommandörs-)beställningar i Ma 12. Löneställningen för vissa övriga cheftjänster som undantagits från chefslöne revisionen avses skola behandlas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté.

Inom gruppen vissa domstolstjänster märkas häradshövdingetjänsterna. Dessa bibehöllös vid fjolårets chefslönereglering i Co 14 och föreslås nu skola definitivt placeras i denna lönegrad. I motionerna I: 248 och II: 328 yrkas att häradshövdingarna uppflyttas till Co 15.

Med avseende på den i nämnda motioner förebragta motiveringen vill utskottet till en början anföra, att påståendet att häradshövdingarna nu hade tillhört lönegrad Co 15, om de regler som gällde för 1951 års chefslönerevision hade tillämpats på dem, äger sin fulla riktighet endast under förutsättning att samtliga tjänster i 14 lönegraden å löneplan 2 vid chefslöneregleringen hänförts till 15 lönegraden. Detta är emellertid icke fallet. Vidare må i anledning av uppgiften att häradshövdingetjänsterna sedan löne-regleringen år 1942 icke blivit föremål för någon lönerevision erinras, att den i fjol genomförda ändringen av löneplan 2 medfört en grundlöneökning för häradshövdingarna av 900 kronor för år.

Vid bedömandet av frågan om häradshövdingarnas löneställning bör beaktas att endast 13 av landets 117 häradshövdingar ha en löneställning motsvarande den för Co 14 gällande lönen. Alla övriga häradshövdingar ha genom gällande lönegruppssystem en löneställning som delvis betydligt överstiger lönegradslönen; såsom exempel på effekten härav anföres i propositionen, att ett hovrättsråd med slutlön å 5-ort erhåller en löneökning av 4 200 kronor för år vid övergång till häradshövdingetjänst i mellersta lönegruppen. Enligt utskottets mening innebär häradshövdingarnas placering i Co 14 i förening med gällande system av avlöningsförstärkning en god löneställning, och motionärernas farhågor för en försvagad rekrytering synas utskottet överdrivna. Däremot bör vid frågans bedömande särskilt avseende fästas vid vad departementschefen anfört om att en uppflyttning av dessa tjänster skulle påverka det allmänna löneläget för chefstjänstemän. På grund av det anförda tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker de nämnda motionerna.

Vad i propositionen i övrigt föreslagits beträffande domstolstjänster har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet tillstyrker de i fråga om övriga civila chefstjänster föreslagna lönegradsplaceringarna. Den förordade anordningen beträffande två personliga tjänster i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vilkas innehavare föreslås placerade i Cp 13 som om de varit vägdirektörer, bör emellertid icke anses innebära något ställningstagande till frågan om de nu i Cp 9 placerade vägdirektörernas framtida lönegradsplacering, vilket spörsmål prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté.

I fråga om militära beställningar med överstes tjänsteställning innebär Kungl. Maj:ts förslag, att icke mindre än fyra lönegrader skulle tagas i anspråk, nämligen Ma 12, Mo 13, Mo 14 och Mo 15. Utskottet har emellertid på av departementschefen anförda skäl funnit sig kunna tillstyrka förslaget.

Vad departementschefen i övrigt under detta avsnitt anfört har icke givit utskottet anledning till erinran.

I fråga om *överskridande av vissa anslagsposter m. m.* hemställes om be- myndigande för Kungl. Maj:t att överskrida genom riksdagens beslut maxi- merade anslag och anslagsposter i huvudsaklig anslutning till vad hittills gällt. Vad sålunda föreslagits tillstyrkes av utskottet.

Vad i fråga om *rörligt tillägg, dyrtidstillägg, kristillägg, provisoriskt löne- tillägg, ersättning till statens allmänna fastighetsfond samt ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* föreslagits eller anförts har icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

1. besluta, att de personalförteckningar, som riksdagen fastställer innan riksdagen meddelat beslut i anledning av de förslag, som må föränledas av tjänsteförteckningsrevisio- nen och därmed sammanhängande frågor, skola gälla endast i den mån icke annat följer av vad riksdagen i samband med behandlingen av nämnda förslag beslutar;

2. beträffande placeringen i lönegrad av vissa chefstjäns- ter

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 248 och II: 328 godkänna av chefen för ci- vildepartementet förordad placering av häradshövdingtjän- sterna i Co 14,

b) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag godkänna av che- fen för civildepartementet förordad placering av tingsdomar- tjänsterna i Ca 37,

c) godkänna av chefen för civildepartementet i övrigt för- ordad placering i lönegrad av vissa chefstjänster;

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1952/53 i enlighet med vad i statsverkspropositionen förordats med- giva

a) de överskridanden av genom riksdagens beslut maxi- merade anslagsposter till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, eller till avlöningar till icke-ordi- narie personal, som erfordras till följd av att dylik anslags- post blivit i en icke förutsedd omfattning belastad *antingen* med utgifter för avlöningar åt icke ordinarie tjänsteman, som vikarierat å ordinarie tjänst, vilken är obesatt eller vars innehavare åtnjutit ledighet för offentligt uppdrag eller av annan anledning mot avstående av hela lönen, *eller* med kostnader, som sammanhånga med att icke-ordinarie ersät- tare behöver anlitas vid längre tids ledighet för sjukdom eller av annan därmed jämförlig anledning,

b) de överskridanden av genom riksdagens beslut maxi- merade anslag och anslagsposter, som påkallas med hänsyn till regleringen av befordringsgången för biträdes- och ama- nuenspersonal;

4. medgiva, att dyrtidstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1952/53 må i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för civildepartementet förordade grunder utgå enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t;

5. besluta, att utgifterna för dyrtidstillägg skola, där ej särskilt anslag för ändamålet är anvisat, bestridas från de anslag eller andra medel, av vilka utgifterna i övrigt för vederbörandes avlöning bestridas.

Stockholm den 19 februari 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Näsgård, Ohlon, fröken Andersson, herrar Leander, Gillström, Eric Ericson, Näsström, Sundelin, Bergh, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson och Nils Theodor Larsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmborg i Skövde, Bergström, Svensson i Grönvik, Boman i Kieryd, Wallentheim, Svensson i Ljungskile, Lindholm, Rubbestad, Staxäng, Petterson i Degerfors, Andersson i Munkaljungby, Gustafsson i Stockholm och Nihlfors.

Reservationer:

1) av fröken *Andersson*, herrar *Bergh*, *Boman* i *Kieryd*, *Staxäng* och *Nihlfors*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka förslaget i motionerna I: 248 och II: 328 om uppflyttning av häradshövdingtjänsterna från Co 14 till Co 15 och att därför

dels den del av utskottets yttrande på s. 10, som börjar med orden »Med avseende» och slutar med orden »nämnda motionerna», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet vill erinra att de sakkunniga angående lönegradsplaceringen av vissa domstolstjänster i sitt arbete biträtts av hovrättspresidenten J. E. Wieslander såsom expert. Denne har därvid föreslagit att häradshövdingarna skola placeras i Co 15.

Skälen för en sådan uppflyttning äro bl. a. den både kvantitativa och kvalitativa ökning av häradshövdingarnas arbetsuppgifter som följt med processreformen. Denna reform har också medfört att ökat antal mål stanna

i första instans och alltså endast bli föremål för den prövning som där äger rum. Ur rättssäkerhetens synpunkt är det därför av allra största vikt att domarkrafterna i första instans hållas på högsta möjliga standard.

Innan häradshövdingarnas löner blevo reglerade voro många häradshövdingeämbeten så ekonomiskt givande i förhållande till andra domarämbeten att de verkade lockande även på synnerligen kvalificerade krafter. Detta gjorde att häradshövdingekåren i gemen kom att bestå av högt förtjänta domare. Det synes utskottet angeläget att bibehålla detta förhållande. Särskilt är detta ett betydande landsbygdsintresse.

För att de bästa förmågorna skola förmås att söka sig ut till häradshövdingetjänster och att stanna kvar på dessa tjänster, är det önskvärt att häradshövdingarnas löner hållas på sådan nivå, att det icke av olika skäl skall framstå som mera lockande för dem att övergå till tjänster inom hovrätterna.

Vad i motionerna anförts till stöd för yrkandet om häradshövdingarnas placering i Co 15 synes utskottet därför värt beaktande. Utskottet finner sig sålunda böra tillstyrka nämnda yrkande.»

dels ock utskottets hemställan under 2 a) bort hava följande lydelse:

»a) med avslag å Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 248 och II: 328 besluta, att häradshövdingtjänsterna uppflyttas från Co 14 till Co 15,»

2) av herrar *Nils Theodor Larsson, Svensson* i Grönvik, *Wallentheim, Rubbestad, Petterson* i Degerfors och *Gustafsson* i Stockholm, vilka ansett, att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag om uppflyttning av tingsdomartjänsterna från Ca 33 till Ca 37 och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 10, som börjar med orden »Vad i» och slutar med orden »till erinran», bort hava följande lydelse:

»Vad i propositionen i övrigt föreslagits beträffande domstolstjänster har icke givit utskottet anledning till annan erinran än att utskottet anser, att tingsdomarna med hänsyn till vad de sakkunniga anført angående sambandet med såväl spörsmålet om assessorernas lönegradsplacering som frågan om det ändamålsenliga utformandet av befordringsgången på domarebanan böra tills vidare kvarbliva i Ca 33 och följaktligen icke nu uppflyttas till Ca 37.»

dels ock utskottets hemställan under 2 b) bort hava följande lydelse:

»b) avslå Kungl. Maj:ts förslag om uppflyttning av tingsdomartjänsterna från Ca 33 till Ca 37,»

3) beträffande tingsdomartjänsterna av herr *Karl Andersson*.